

COMISIA EUROPEANĂ

Bruxelles, 28 ianuarie 2020
sj.e(2020)608010*Acte de procedură***DOMNULUI PREȘEDINTE ȘI MEMBRILOR
CURȚII DE JUSTIȚIE A UNIUNII EUROPENE****OBSERVAȚII SCRISE**

prezentate, în temeiul articolului 23 al doilea paragraf din Protocolul privind Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, de către Comisia Europeană, reprezentată de Hannes Krämer și Martin Wasmeier, consilieri juridici, și de Julio Baquero Cruz și Ion Rogalski, membri ai Serviciului Juridic al Comisiei Europene, în calitate de agenți, cu domiciliul ales la Serviciul Juridic, Greffe contentieux, BERL 1/169, 1049 Bruxelles, acceptând comunicarea prin intermediul e-Curia a tuturor actelor de procedură,

în cauza C-840/19**Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție,**

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare prezentată, în temeiul articolului 267 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, de către Înalta Curte de Casație și Justiție din România, în cadrul rejudecării, în urma admiterii unei contestații în anulare, a apelurilor introduse de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție, precum și de către inculpatul N.C., împotriva sentinței penale nr. 305 din 26 mai 2017 pronunțate de un complet de trei judecători de la Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție și care se referă la interpretarea articolului 2 și a articolului 19 alineatul (1) din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE), a articolului 325 alineatul (1) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), a articolului 47 alineatul (2) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și a anumitor dispoziții din Directiva 2017/1371 privind combaterea fraudelor îndreptate împotriva intereselor financiare ale Uniunii prin intermediul dreptului penal.

Comisia Europeană are onoarea să prezinte Curții următoarele observații:

1. INTRODUCERE

1. Prin trimiterea preliminară formulată, Înalta Curte de Casație și Justiție a României (denumită în continuare „Înalta Curte”), solicită Curții de Justiție să stabilească dacă anumite dispoziții din dreptul Uniunii se opun deciziei nr. 417 din 3 iulie 2019 a Curții Constituționale a României (denumită în continuare „Curtea Constituțională”)¹. Această decizie a considerat contrară Constituției României compunerea completurilor de trei judecători de la Înalta Curte, care sunt competente în primă instanță pentru cazurile penale de corupție și de infracțiuni similare comise de titularii unor înalte funcții de demnitate publică, din cauza lipsei specializării acestor completuri conform prevederilor din legislația română.
2. În conformitate cu decizia de trimitere, decizia Curții Constituționale „are ca efect desființarea hotărârilor pronunțate, în primă instanță, într-o perioadă determinată de timp, de completele de trei judecători din cadrul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție și [...] încalcă principiul efectivității sancțiunilor penale în cazul unor activități ilegale grave ce prejudiciază interesele financiare ale Uniunii, creând pe de o parte, aparența de impunitate, iar, pe de altă parte, chiar un risc sistemic de impunitate, într-un număr considerabil de cauze, prin intervenirea prescripției dată fiind complexitatea și durata procedurilor până la adoptarea unei hotărâri definitive ca urmare a rejudecării [...]”².
3. Întrebările preliminare au fost formulate în cadrul unui apel în fața unui complet de cinci judecători de la Înalta Curte împotriva unei hotărâri pronunțate de un complet compus din trei judecători ai aceleiași instanțe. Prin această hotărâre, completul de trei judecători ai Înaltei Curți l-a condamnat pe inculpatul N.C. pentru săvârșirea unei fapte de corupție (trafic de influență) în legătură cu proiecte finanțate de la bugetul Uniunii.

---

¹ Publicată în Monitorul Oficial nr. 825 din 10 octombrie 2019.

² Punctul 88 din decizia de trimitere.

4. Instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă urmările deciziei Curții Constituționale din 3 iulie 2019 sunt compatibile cu protecția efectivă a intereselor financiare ale Uniunii impusă de articolul 325 din TFUE, precum și cu alte dispoziții ale dreptului Uniunii. De asemenea, în trimitere se pune întrebarea dacă intervenția Curții Constituționale respectă independența Înaltei Curți din perspectiva articolului 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”).
5. Prezenta cauză face parte dintr-o serie de cereri de decizii preliminare referitoare la situația din România din punctul de vedere al respectării statului de drept, care cuprinde și cauzele C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-547/19, C-355/19, C-357/19, C-379/19, C-397/19 și C-811/19. Aceasta diferă totuși de majoritatea celorlalte cauze, deoarece nu se referă la mecanismul de cooperare și verificare pentru Bulgaria și România, ci ridică probleme legate de articolul 325 din TFUE și de articolul 47 din cartă în legătură cu decizia Curții Constituționale privind completurile de trei judecători de la Înalta Curte.
6. Prin urmare, această nouă cauză se înscrie în problematica ridicată de cauza C-357/19, Euro Box Promotion, aflată pe rolul Curții de Justiție. Cauza C-357/19 privește o altă decizie a Curții Constituționale³ privind completurile de cinci judecători ai Înaltei Curți, care sunt competente în ceea ce privește apelurile formulate împotriva hotărârilor pronunțate de completurile de trei judecători în materie penală. Comisia a prezentat observații cu privire la cauza C-357/19 la data de 23 august 2019. Acestea sunt pertinente în ceea ce privește cadrul general de analiză prezentat în observațiile cu privire la prezenta cauză. Cu toate acestea, cauza de față este diferită și analiza din cauza C-357/19 nu poate fi transpusă în mod automat în speță. Întrebările din prezenta cauză sunt, de asemenea, foarte asemănătoare cu cele din cauza C-811/19, Ministerul Public, și, în consecință, prezentele observații sunt similare celor depuse de Comisie în această din urmă cauză, la data de 24 ianuarie 2020.

---

³ Decizia nr. 685 din 7 noiembrie 2018, publicată în Monitorul Oficial nr. 1021 din 29 noiembrie 2018.

2. ACȚIUNEA PRINCIPALĂ ȘI ÎNTREBĂRILE PRELIMINARE

7. Prin sentința penală nr. 305 din 26 mai 2017 a unui complet de trei judecători din cadrul Secției penale a Înaltei Curți, inculpatul N.C. (la acel moment, deputat în Parlamentul României și ministru al energiei) a fost condamnat, în primă instanță, la pedeapsa de 4 ani închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de trafic de influență, dispunându-se și confiscarea de la acesta, în favoarea statului, a unor sume de 303.118 lei și 30.000 EUR.⁴
8. Potrivit deciziei de trimitere, cauza penală privește atribuirea unui contract privind proiectul de management al traficului în municipiul Iași, proiect finanțat în mare parte din fonduri ale Uniunii Europene, prin Programul Operațional Regional. Contractul a avut o valoare estimată la 69.614.309 lei fără TVA. În decizia de trimitere este descris în detaliu modul de desfășurare a infracțiunii, comise în perioada 2013-2014.⁵
9. Împotriva sentinței din 26 mai 2017 au declarat apel atât Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție cât și inculpatul N.C.. Prin decizia penală nr. 118 din 28 iunie 2018 a unui complet de cinci judecători de la Înalta Curte, sentința penală a fost desființată parțial, înlăturându-se dispoziția privind confiscarea sumei de 30.000 EUR, iar condamnarea la pedeapsa de 4 ani închisoare rămânând definitivă.
10. Ulterior, în urma adoptării Deciziei Curții Constituționale nr. 685 din 7 noiembrie 2018, publicate în Monitorul Oficial nr. 1021 din 29 noiembrie 2018, privind completurile de cinci judecători ai Înaltei Curți, atât Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție cât și inculpatul N.C. au formulat contestații în anulare, invocând în esență nelegala compunere a completului de 5 judecători care a soluționat cauza în apel.
11. Prin deciziile penale nr. 35 din 25 februarie 2019 și, respectiv, nr. 141 din 20 mai 2019 ale completului de 5 judecători al Înaltei Curți, au fost admise cele două contestații în anulare, a fost desființată decizia penală nr. 118 din 28 iunie 2018 și s-

---

⁴ Decizia de trimitere, punctele 4 și 5.

⁵ Ibidem, punctul 6.

a dispus rejudecarea apelurilor declarate împotriva sentinței penale din 26 mai 2017.

12. Instanța de trimitere în prezenta cauză este un complet de cinci judecători al Înaltei Curți care a fost investit cu rejudecarea apelurilor declarate de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție și de inculpatul N.C. împotriva sentinței penale din 26 mai 2017, în urma admiterii contestațiilor în anulare.
13. Completurile de cinci judecători ale Înaltei Curți au competența, în materie penală, de a soluționa apelurile introduse împotriva hotărârilor pronunțate în primă instanță de completurile de trei judecători din cadrul aceleiași instanțe, în conformitate cu articolul 24 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, cu modificările și completările ulterioare (denumită în continuare „Legea nr. 304/2004”). La rândul său, completul de trei judecători are competența de a stabili, în primă instanță, răspunderea penală a titularilor unor înalte funcții de demnitate publică (senatori, deputați, deputați români în Parlamentul European, membri ai guvernului, judecători de la Curtea Constituțională, membri ai Consiliului Superior al Magistraturii, judecători de la Înalta Curte și procurori de la Parchetul de pe lângă Înalta Curte), în conformitate cu articolul 40 din Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, cu modificările și completările ulterioare (denumită în continuare „Codul de procedură penală”).
14. În timpul rejudecării apelurilor, Curtea Constituțională a emis decizia nr. 417 din 3 iulie 2019 privind lipsa de specializare a completului de trei judecători de la Înalta Curte (denumită în continuare „decizia din 3 iulie 2019”).
15. Curtea Constituțională a fost sesizată de președintele Camerei Deputaților din România cu privire la un conflict constituțional între Parlament și Înalta Curte. Președintele Camerei Deputaților considera că, de la intrarea în vigoare a Legii nr. 161/2003, prin care s-a modificat articolul 29 alineatul (1) din Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, Înalta Curte avea obligația de a înființa, în cadrul său, completuri specializate pentru a soluționa în primă instanță cazurile de corupție și alte infracțiuni asimilate infracțiunilor de

corupție⁶. Potrivit președintelui Camerei Deputaților, prin refuzul explicit de a înființa astfel de completuri, Înalta Curte a refuzat să aplice o lege emisă de Parlamentul național, însușindu-și competențe care aparțin altei puteri în stat.

16. În decizia sa, pronunțată cu o majoritate de cinci voturi pentru și patru împotriva, Curtea Constituțională a constatat două încălcări ale Constituției României în ceea ce privește refuzul Înaltei Curți de a înființa completuri specializate în cadrul acestei instanțe pentru a se pronunța în primă instanță cu privire la cazuri de corupție și de infracțiuni asimilate infracțiunilor de corupție, în conformitate cu articolul 29 alineatul (1) din Legea nr. 78/2000, astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 161/2003. Pe de o parte, prin acest refuz, Înalta Curte a nesocotit obligația de respectare a legilor, cu încălcarea exigențelor statului de drept și ale loialității constituționale, interferând în rolul Parlamentului de autoritate legiuitoare a țării⁷. Pe de altă parte, în decizie se susține că acest refuz ar fi condus la o încălcare a dispozițiilor Constituției României referitoare la „dreptul la un proces echitabil în componenta sa referitoare la stabilirea prin lege a instanței judecătorești⁸”.
17. Curtea Constituțională a determinat ulterior consecințele deciziei sale, indicând care este „conduita în acord cu prevederile constituționale la care autoritățile publice trebuie să se conformeze”⁹. Curtea Constituțională a considerat astfel că, în conformitate cu articolul 147 alineatul (4) din Constituția României, efectele deciziei sale se referă numai la situații juridice nedefinitive¹⁰. În consecință, decizia Curții Constituționale nu afectează hotărârile Înaltei Curți care au dobândit autoritate de lucru judecat¹¹. Decizia afectează numai următoarele categorii de cauze: (i) cazurile de corupție și infracțiuni asimilate infracțiunilor de corupție cu care va fi sesizată Înalta Curte după data deciziei Curții Constituționale și (ii) cazurile a căror judecată în primă instanță a fost realizată de completuri nespecializate anterior Hotărârii Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație

⁶ Legea nr. 78/2000 definește infracțiunile de corupție prin trimitere la articolele 289-292 din Codul penal român. Infracțiunile asimilate infracțiunilor de corupție sunt definite la articolele 10-13 din legea menționată.

⁷ Punctele 161 și 162 din decizie.

⁸ Ibid., punctul 167.

⁹ Ibid., punctul 168.

¹⁰ Ibid., punctul 169.

¹¹ Ibid., punctul 171.

și Justiție nr.14 din 23 ianuarie 2019 și care, la data publicării deciziei Curții Constituționale, se aflau în curs de judecată, în faza apelului, pe rolul completurilor de cinci judecători. Aceste cauze trebuie soluționate de completurile specializate alcătuite potrivit articolului 29 alineatul (1) din Legea nr. 78/2000, astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 161/2003¹².

18. În dispozitivul deciziei sale, Curtea Constituțională a constatat că „a existat un conflict juridic de natură constituțională între Parlament, pe de o parte, și [Înalta Curte], pe de altă parte, generat de neconstituirea de către [Înalta Curte] a completurilor de judecată specializate pentru judecarea în primă instanță a infracțiunilor prevăzute în Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, contrar [...] articolului 29 alineatul (1) din Legea nr. 78/2000, astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 161/2003¹³”.
19. Consecința este următoarea: „cauzele înregistrate pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție și soluționate de aceasta în primă instanță anterior Hotărârii Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție [...] din 23 ianuarie 2019, în măsura în care nu au devenit definitive, urmează a fi rejudecate, în condițiile articolului 421 punctul 2 litera b) din Codul de procedură penală, de completurile specializate alcătuite potrivit articolului 29 alin. (1) din Legea nr. 78/2000, astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 161/2003”¹⁴.
20. În vederea unei bune înțelegeri a prezentei cauze, Comisia adaugă că Hotărârea Colegiului Înaltei Curți nr. 14 din 23 ianuarie 2019 prevedea că, până în acel moment, toate completurile Înaltei Curți în materie penală erau completuri specializate pentru cazurile de corupție. Prin urmare, Înalta Curte a declarat în unanimitate că toate completurile de trei judecători ai acestei instanțe *continuă să funcționeze* ca instanțe specializate în conformitate cu articolul 29 alineatul (1) din Legea nr. 78/2000, astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 161/2003. În decizia sa din 3 iulie 2019, Curtea Constituțională a admis că această hotărâre evita situația de neconstituționalitate începând cu data de 23 ianuarie 2019, dar că decizia nu se

---

¹² Ibid., punctul 170.

¹³ Ibid., primul punct al dispozitivului, precum și punctul 16 din decizia de trimitere.

¹⁴ Ibid., al doilea punct al dispozitivului, precum și punctul 17 din decizia de trimitere.

putea aplica pentru trecut¹⁵. Prin urmare, constatarea neconstituționalității se limitează la cauzele aflate pe rolul Înaltei Curți în faza apelului și care au fost soluționate pe fond de această instanță înainte de 23 ianuarie 2019.

21. După cum s-a menționat deja, Înalta Curte consideră că decizia Curții Constituționale creează un risc de impunitate sistemică ce ar putea afecta eficacitatea protecției intereselor financiare ale Uniunii¹⁶. În ceea ce privește posibilitatea intervenirii prescripției, instanța de trimitere explică faptul că „procedurile judiciare s-au derulat pe o perioadă de aproximativ 4 ani, prezenta cauză aflându-se deja într-o procedură de rejudecare a căii de atac ordinare a apelului, ca urmare a admiterii căii extraordinare de atac a contestației în anulare (consecință a aplicării deciziei nr. 685/2018 a Curții Constituționale), iar aplicarea deciziei nr. 419 din 3 iulie 2019 a instanței de contencios constituțional [...] ar genera reluarea judecării fondului cauzei, ajungându-se, astfel, la judecarea, de două ori, în primă instanță, și, de trei ori, în calea ordinară de atac a apelului, a aceluiași proces.”¹⁷
22. Pentru a se pronunța, instanța de trimitere are nevoie de o hotărâre preliminară a Curții de Justiție, motiv pentru care a decis să îi adreseze următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 19 alin. (1) din Tratatul privind Uniunea Europeană, articolul 325 alin. (1) din Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene și articolul 4 din Directiva (UE) 2017/1371 a Parlamentului European și a Consiliului din 5 iulie 2017 privind combaterea fraudelor îndreptate împotriva intereselor financiare ale Uniunii prin mijloace de drept penal, adoptată în temeiul articolului 83 alineatul (2) din Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene, trebuie interpretate în sensul că se opun adoptării unei decizii de către un organ exterior puterii judecătorești, Curtea Constituțională a României, care impune trimiterea spre rejudecare a cauzelor de corupție soluționate într-o perioadă determinată și care se află în faza apelului, pentru neconstituirea la nivelul instanței supreme de completuri de judecată specializate în această materie, deși recunoaște specializarea judecătorilor care le-au compus?

2) Articolul 2 din Tratatul privind Uniunea Europeană și articolul 47 alin. 2 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene trebuie interpretate în sensul

¹⁵ Ibid., punctul 158, precum și punctul 23 din decizia de trimitere; a se vedea, de asemenea, punctele 159 și 160 din decizie.

¹⁶ A se vedea punctul 2 din prezentele observații și punctul 88 din decizia de trimitere.

¹⁷ Punctul 60 din decizia de trimitere.

că se opun constatării de către un organ exterior puterii judecătorești a nelegalei compuneri a completurilor de judecată din cadrul unei secții a instanței supreme (completuri compuse din judecători în funcție, care la momentul promovării îndeplineau inclusiv condiția specializării solicitată pentru a promova la instanța supremă)?

3) Aplicarea prioritara a dreptului Uniunii trebuie interpretată în sensul că permite instanței naționale sa înlătore aplicarea unei decizii a instanței de contencios constituțional, pronunțată într-o sesizare vizând un conflict constituțional, obligatorie în dreptul național?”

3. CADRUL JURIDIC

A. Dreptul Uniunii

23. Potrivit articolului 19 alineatul (1) a treia teză din Tratatul privind Uniunea Europeană, „[s]tatele membre stabilesc căile de atac necesare pentru a asigura o protecție jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii”.

24. Articolul 47 din cartă are următorul cuprins:

„1. Orice persoană ale cărei drepturi și libertăți garantate de dreptul Uniunii sunt încălcate are dreptul la o cale de atac eficientă în fața unei instanțe judecătorești, în conformitate cu condițiile stabilite de prezentul articol.

2. Orice persoană are dreptul la un proces echitabil, public și într-un termen rezonabil, în fața unei instanțe judecătorești independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege. [...]”

25. În conformitate cu articolul 325 alineatul (1) din TFUE, „Uniunea și statele membre combat fraudă și orice altă activitate ilegală care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii prin măsuri luate în conformitate cu prezentul articol, măsuri care descurajează fraudele și oferă o protecție efectivă în statele membre, precum și în instituțiile, organele, oficiile și agențiile Uniunii”.

B. Dreptul național

26. Titlul V din Constituția României cuprinde următoarele dispoziții cu privire la Curtea Constituțională:

„Articolul 142

(1) Curtea Constituțională este garantul supremației Constituției.

(2) Curtea Constituțională se compune din nouă judecători, numiți pentru un mandat de 9 ani, care nu poate fi prelungit sau înnoit.

(3) Trei judecători sunt numiți de Camera Deputaților, trei de Senat și trei de Președintele României.

(4) Judecătorii Curții Constituționale aleg, prin vot secret, președintele acesteia, pentru o perioadă de 3 ani.

(5) Curtea Constituțională se înnoiește cu o treime din judecătorii ei, din 3 în 3 ani, în condițiile prevăzute de legea organică a Curții.

Articolul 143

Judecătorii Curții Constituționale trebuie să aibă pregătire juridică superioară, înaltă competență profesională și o vechime de cel puțin 18 ani în activitatea juridică sau în învățământul juridic superior.

Articolul 144

Funcția de judecător al Curții Constituționale este incompatibilă cu oricare altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul juridic superior.

Articolul 145

Judecătorii Curții Constituționale sunt independenți în exercitarea mandatului lor și inamovibili pe durata acestuia.

Articolul 146

Curtea Constituțională are următoarele atribuții:

[...]

e) soluționează conflictele juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice, la cererea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a primului-ministru sau a președintelui Consiliului Superior al Magistraturii;

[...]

Articolul 147

[...]

(4) Deciziile Curții Constituționale se publică în Monitorul Oficial al României. De la data publicării, deciziile sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor.”

27. Articolul 5 alin. (1), articolul 6 și articolul 7 litera a) din Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, cu modificările și

completările ulterioare, prevăd următoarele:

„Art. 5. – (1) În înțelesul prezentei legi, sunt infracțiuni de corupție infracțiunile prevăzute la art. 289-292 din Codul penal, inclusiv atunci când acestea sunt comise de persoanele prevăzute la art.308 din Codul penal.

[...]

Art. 6. – Infracțiunile de luare de mită, prevăzută la art. 289 din Codul penal, dare de mită, prevăzută la art. 290 din Codul penal, trafic de influență, prevăzută la art. 291 din Codul penal, și cumpărare de influență, prevăzută la art. 292 din Codul penal, se pedepsesc potrivit prevederilor acelor texte de lege. Dispozițiile art. 308 din Codul penal se aplică în mod corespunzător.

Art. 7. – Faptele de luare de mită sau trafic de influență săvârșite de o persoană care:

a) exercită o funcție de demnitate publică;

[...]

se sancționează cu pedeapsa prevăzută la art. 289 sau 291 din Codul penal, ale cărei limite se majorează cu o treime.”

28. În conformitate cu articolul 29 alineatul (1) din Legea nr. 78/2000, astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 161/2003, „[p]entru judecarea în primă instanță a infracțiunilor prevăzute în prezenta lege, se constituie complete specializate”. Înainte de această modificare, constituirea acestor complete specializate era opțională.

29. Articolul 421 alineatul (2) litera b) din Codul de procedură penală prevede:

„Instanța, judecând apelul, pronunță una dintre următoarele soluții: [...] desființează sentința primei instanțe și dispune rejudecarea de către instanța a cărei hotărâre a fost desființată pentru motivul că judecarea cauzei la acea instanță a avut loc în lipsa unei părți nelegal citate sau care, legal citată, a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a înștiința instanța despre această imposibilitate, invocată de acea parte. Rejudecarea de către instanța a cărei hotărâre a fost desființată se dispune și atunci când există vreunul dintre cazurile de nulitate absolută, cu excepția cazului de necompetență, când se dispune rejudecarea de către instanța competentă.”

30. Competența *ratione personae* în materie penală a camerelor de primă instanță (completuri de trei judecători) din cadrul Înaltei Curți este definită după cum urmează la articolul 40 alineatul (1) din Codul de procedură penală:

„[Înalta Curte] judecă în primă instanță infracțiunile de înaltă trădare și infracțiunile săvârșite de senatori, deputați, deputați români în Parlamentul European, membri ai guvernului, judecători de la Curtea Constituțională, membri ai Consiliului Superior al Magistraturii, judecători de la [Înalta Curte] și procurori de la Parchetul de pe lângă [Înalta Curte].”

31. Pe de altă parte, articolul 31 alineatul (1) litera a) din Legea nr. 304/2004 prevede următoarele:

„În materie penală, completele de judecată se compun după cum urmează:

a) în cauzele date, potrivit legii, în competența de primă instanță a [Înaltei Curți], completul de judecată este format din 3 judecători; [...].”

32. Articolul 24 alineatul (1) din Legea nr. 304/2004 prevede, printre altele, următoarele:

„Completele de 5 judecători judecă apelurile împotriva hotărârilor pronunțate în primă instanță de Secția penală a [Înaltei Curți], judecă recursurile în casație împotriva hotărârilor pronunțate în apel de completele de 5 judecători după admiterea în principiu, soluționează contestațiile împotriva încheierilor pronunțate în cursul judecății în primă instanță de Secția penală a [Înaltei Curți], soluționează cauzele în materie disciplinară potrivit legii și alte cauze date în competența lor prin lege.”

33. Articolul 19 alineatul (3) din Legea nr. 304/2004, astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 71/2011, prevede:

„La începutul fiecărui an, Colegiul de conducere al [Înaltei Curți], la propunerea președintelui sau a vicepreședintelui acesteia, poate aproba înființarea de complete specializate în cadrul secțiilor [Înaltei Curți], în funcție de numărul și natura cauzelor, de volumul de activitate al fiecărei secții, precum și de specializarea judecătorilor și necesitatea valorificării experienței profesionale a acestora.”

34. Articolul 291 – „Traficul de influență” din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, cu modificările și completările ulterioare (denumită în continuare „Codul penal”), prevede următoarele:

„(1) Pretinderea, primirea ori acceptarea promisiunii de bani sau alte foloase, direct sau indirect, pentru sine sau pentru altul, săvârșită de către o persoană care are influență sau lasă să se creadă că are influență asupra unui funcționar public și care promite că îl va determina pe acesta să îndeplinească, să nu îndeplinească, să urgenteze ori să întârzie îndeplinirea unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau să îndeplinească un act contrar acestor îndatoriri, se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani.

(2) Banii, valorile sau orice alte bunuri primite sunt supuse confiscării, iar când acestea nu se mai găsesc, se dispune confiscarea prin echivalent.”

35. Prescripția este reglementată la articolul 154 din Codul penal, după cum urmează:

„(1) Termenele de prescripție a răspunderii penale sunt:

- a) 15 ani, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 20 de ani;
- b) 10 ani, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii mai mare de 10 ani, dar care nu depășește 20 de ani;
- c) 8 ani, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani, dar care nu depășește 10 ani;
- d) 5 ani, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii mai mare de un an, dar care nu depășește 5 ani;
- e) 3 ani, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii care nu depășește un an sau amenda.

(2) Termenele prevăzute în prezentul articol încep să curgă de la data săvârșirii infracțiunii. În cazul infracțiunilor continue termenul curge de la data încetării acțiunii sau inacțiunii, în cazul infracțiunilor continuate, de la data săvârșirii ultimei acțiuni sau inacțiuni, iar în cazul infracțiunilor de obicei, de la data săvârșirii ultimului act.

(3) În cazul infracțiunilor progresive, termenul de prescripție a răspunderii penale începe să curgă de la data săvârșirii acțiunii sau inacțiunii și se calculează în raport cu pedeapsa corespunzătoare rezultatului definitiv produs.

(4) În cazul infracțiunilor contra libertății și integrității sexuale, al celor de trafic și exploatare a persoanelor vulnerabile, precum și al infracțiunii de pornografie infantilă, săvârșite față de un minor, termenul de prescripție începe să curgă de la data la care acesta a devenit major. Dacă minorul a decedat înainte de împlinirea majoratului, termenul de prescripție începe să curgă de la data decesului.”

36. Cauzele și efectele întreruperii cursului termenului prescripției sunt reglementate la articolul 155 din Codul penal:

„(1) Cursul termenului prescripției răspunderii penale se întrerupe prin îndeplinirea oricărui act de procedură în cauză.

(2) După fiecare întrerupere începe să curgă un nou termen de prescripție.

(3) Întreruperea cursului prescripției produce efecte față de toți participanții la infracțiune, chiar dacă actul de întrerupere privește numai pe unii dintre ei.

(4) Termenele prevăzute la articolul 154, dacă au fost depășite cu încă o dată, vor fi socotite îndeplinite oricâte întreruperi ar interveni.

(5) Admiterea în principiu a cererii de redeschidere a procesului penal face să curgă un nou termen de prescripție a răspunderii penale.”

4. ANALIZA JURIDICĂ

4.1. Prima întrebare preliminară

Considerații generale

37. Prin intermediul primei întrebări preliminare, pe care Comisia propune să o reformuleze, instanța de trimitere urmărește să afle dacă, în împrejurări de drept și de fapt precum cele din acțiunea principală, articolul 325 alineatul (1) din TFUE se opune unei decizii a Curții Constituționale, care se pronunță cu privire la legalitatea compunerii completurilor de judecată ale Curții, având în vedere principiul specializării judecătorilor [de la Înalta Curte], și prin care se obligă o instanță de judecată să trimită cauzele, aflate în calea de atac a apelului, spre rejudecare, în primul ciclu procesual la aceeași instanță.
38. La fel ca și în cadrul cauzei C-357/19, Comisia va analiza chestiunea naturii Curții Constituționale a României în contextul celei de-a doua întrebări preliminare. Încă din această etapă este suficient să se amintească faptul că, în opinia Comisiei, nu este corectă aprecierea potrivit căreia Curtea Constituțională a României este un organ „exterior puterii judiciare”. Aceasta este un organ cu caracter jurisdicțional, chiar dacă are propriile caracteristici și competența specializată de gardian al Constituției.
39. În ceea ce privește prima întrebare preliminară, Comisia își va axa analiza pe articolul 325 din TFUE. Dispozițiile Convenției privind protejarea intereselor financiare ale Comunităților Europene (denumită în continuare „Convenția PIF”)¹⁸ și ale Directivei (UE) 2017/1371 a Parlamentului European și a Consiliului din 5 iulie 2017 privind combaterea fraudelor îndreptate împotriva intereselor financiare ale Uniunii prin intermediul dreptului penal¹⁹ se limitează la a aduce precizări privind protecția efectivă a intereselor financiare ale Uniunii, însă respectarea acestui principiu este deja impusă de dreptul primar. Simplificarea propusă a dispozițiilor relevante va permite, de asemenea, să se evite analizarea unor chestiuni complexe privind aplicabilitatea și efectele potențiale ale Directivei 2017/1371 în

---

¹⁸ JO C 316, 27 noiembrie 1995, pagina 49, ediția specială în limba română, volumul 12, pagina 51.

¹⁹ OJ L 198, din 28 iulie 2017, paginile 29-41.

ceea ce privește comportamente anterioare intrării sale în vigoare, chestiuni care devin pur teoretice după examinarea interpretării articolului 325 din TFUE.

40. În ceea ce privește articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf din TFUE, această dispoziție este menită să asigure, în instanțele din statele membre, protecția jurisdicțională efectivă a persoanelor fizice sau juridice vizate de acțiuni în justiție legate de drepturile și obligațiile prevăzute de ordinea juridică a Uniunii. Comisia înțelege trimiterea la această dispoziție ce figurează în prima întrebare preliminară ca referindu-se în mod expres la protecția efectivă a intereselor financiare ale Uniunii și a eficacității legislației secundare menționate în întrebare. Dacă articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf din TFUE ar putea fi interpretat în sensul că urmărește în egală măsură să asigure protecția jurisdicțională a intereselor Uniunii în fața instanțelor naționale, conținutul său ar fi identic în speță cu cel al articolului 325 din TFUE. În schimb, articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf din TFUE pare să fie mai relevant în ceea ce privește cea de-a doua întrebare preliminară.

În ceea ce privește articolul 325 alineatul (1) din TFUE și jurisprudența referitoare la această dispoziție

41. În ceea ce privește articolul 325 alineatul (1) din TFUE, Comisia consideră că infracțiunile care fac obiectul litigiului principal afectează interesele financiare ale Uniunii și intră în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii (punctul 8 de mai sus).
42. Trebuie să se stabilească în continuare dacă decizia Curții Constituționale din 3 iulie 2019 ar putea avea ca efect ineficiența protecției intereselor financiare ale Uniunii, cu încălcarea acestei dispoziții.
43. Articolul 325 alineatul (1) din TFUE impune statelor membre obligația de a combate fraudă și orice altă activitate ilegală care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii prin măsuri care acționează ca un factor de descurajare și oferă o protecție efectivă²⁰.

---

²⁰ Întrebarea preliminară nu privește articolul 325 alineatul (2) din TFUE, care prevede că „[p]entru a combate fraudă care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii, statele membre adoptă aceleași

44. În acest sens, jurisprudența a clarificat faptul că „sanctiuni penale pot fi [...] indispensabile pentru a combate efectiv și disuasiv anumite cazuri de fraudă gravă în materia taxei pe valoarea adăugată”²¹. Același raționament ar trebui să se aplice, *mutatis mutandis*, în cauza principală, care are ca obiect o infracțiune de corupție (trafic de influență) cu efecte asupra bugetului Uniunii.
45. Jurisprudența a clarificat, de asemenea, faptul că, „în temeiul articolului 2 alineatul (1) din Convenția PIF, statele membre trebuie să ia măsurile necesare pentru ca comportamentele care constituie o fraudă care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii să se pedepsească cu sancțiuni penale efective, proporționale și disuasive, inclusiv, cel puțin în cazurile de fraudă gravă, cu pedepse privative de libertate”²².
46. În ceea ce privește eficacitatea și efectul disuasiv, „este de competența instanței naționale să verifice, ținând seama de toate împrejurările de drept și de fapt relevante, dacă dispozițiile naționale aplicabile permit sancționarea în mod efectiv și disuasiv a cazurilor de fraudă gravă aducând atingere intereselor financiare ale Uniunii”²³.
47. În cazul în care „instanța națională ajunge la concluzia că aplicarea dispozițiilor naționale [...] ar avea efectul că, într-un număr considerabil de cazuri, faptele care constituie o fraudă gravă nu vor fi pedepsite penal [...], ar trebui să se constate că măsurile prevăzute de dreptul național pentru combaterea fraudei și a oricărei alte activități ilegale care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii nu pot fi considerate drept efective și disuasive”. În acest caz, „acestei instanțe i-ar reveni sarcina să asigure efectul deplin al dreptului Uniunii, lăsând neaplicate, dacă este necesar, dispozițiile amintite și neutralizând astfel [efectele acestora]”²⁴.

---

măsuri pe care le adoptă pentru a combate fraudă care aduce atingere propriilor lor interese financiare” (principiul echivalenței).

²¹ Hotărârea Curții de Justiție din 8 septembrie 2015, Taricco, C-105/14, EU:C:2015:555, punctul 39. A se vedea, de asemenea, hotărârea Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, punctul 34 și jurisprudența citată în această hotărâre.

²² Hotărârea Taricco, punctul 40.

²³ Hotărârea Taricco, punctul 44.

²⁴ Hotărârea Taricco, punctele 47 și 49.

48. Prin urmare, articolul 325 alineatul (1) TFUE se opune reglementărilor naționale care ar împiedica aplicarea unor sancțiuni efective și disuasive într-un număr semnificativ de cazuri de fraudă gravă care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii Europene²⁵. Jurisprudența ulterioară a clarificat faptul că, în orice caz, respectarea acestei obligații revine în principal puterii legislative a fiecărui stat membru, dar că judecătorii naționali au obligația de a nu aplica dispozițiile naționale care ar aduce atingere caracterului efectiv impus de articolul 325 alineatul (1) din TFUE²⁶. Cu toate acestea, obligația de a asigura o protecție eficientă a intereselor financiare ale Uniunii nu scutește instanțele naționale de necesitatea de a respecta drepturile fundamentale garantate de cartă și principiile generale ale dreptului Uniunii²⁷.
49. În concluzie, articolul 325 alineatul (1) din TFUE este încălcat atunci când, în cazurile de fraudă gravă sau de alte ilegalități grave care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii, legislația națională conduce la impunitate într-un număr considerabil de astfel de cazuri, mai precis la o impunitate sistemică. Cu alte cuvinte, articolul 325 alineatul (1) din TFUE nu impune ca fiecare caz individual de fraudă gravă să fie sancționat penal, ci ca nivelul general de descurajare prin sancțiuni penale efective să fie suficient. Acest lucru poate duce la neaplicarea judiciară a dispozițiilor naționale care împiedică protecția efectivă a intereselor financiare ale Uniunii. Cu toate acestea, obligația de a asigura o protecție eficientă a intereselor financiare ale Uniunii nu scutește instanțele naționale de necesitatea de a respecta drepturile fundamentale garantate de cartă și principiile generale ale dreptului Uniunii.
50. Acestea sunt criteriile în funcție de care trebuie să se analizeze prima întrebare preliminară pentru a se stabili, mai întâi, dacă decizia Curții Constituționale din 3 iulie 2019 conduce la apariția unui risc ca infracțiunile care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii să beneficieze de impunitate sistemică.

---

²⁵ Hotărârea Curții de Justiție din 8 septembrie 2015, Taricco, C-105/14, EU:C:2015:555, primul punct al dispozitivului. A se vedea și Hotărârea Curții de Justiție din 5 iunie 2018, Kolev și alții, C-612/15, EU:C:2018:392.

²⁶ Hotărârea Curții de Justiție din 5 decembrie 2017, M.A.S. și M.B., C-42/17, EU:C:2017:936, punctul 41 și următoarele.

²⁷ Hotărârea Curții de Justiție din 17 ianuarie 2019, Dzivev, C-310/16, EU:C:2019:30, punctul 33.

Există un risc de impunitate sistemică?

51. Decizia Curții Constituționale din 3 iulie 2019 se aplică în primul rând „situațiilor viitoare”. În acest caz, nu există, în principiu, niciun efect asupra efectivității măsurilor impuse de articolul 325 alineatul (1) din TFUE, întrucât cauzele vor putea fi judecate în timp util de completurile specializate de trei judecători desemnate prin Hotărârea Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație din 23 ianuarie 2019.
52. Decizia Curții Constituționale se referă, în al doilea rând, la situații juridice nedefinitiv consolidate, și anume cauzele aflate pe rol în faza apelului.
53. Spre deosebire de împrejurările din cauza C-357/19, care se referea, aparent, la un număr redus de cauze (cele pentru care termenul de exercitare a căilor de atac extraordinare de 30 de zile era încă aplicabil după decizia Curții Constituționale din 7 noiembrie 2018), decizia Curții Constituționale din 3 iulie 2019 ar putea viza un număr semnificativ de cauze care au legătură cu interesele financiare ale Uniunii. Astfel, această decizie impune anularea tuturor hotărârilor pronunțate de completurile de trei judecători din cadrul Înaltei Curți între 21 aprilie 2003 și 22 ianuarie 2019 care nu au dobândit încă autoritate de lucru judecat. Cu alte cuvinte, toate cauzele de această natură aflate pe rol în faza apelului ar trebui rejudecate.
54. În plus, decizia Curții Constituționale din 3 iulie 2019 se referă exclusiv la cauzele în care se judecă fapte de corupție, deci la cauze care ar putea viza în mod specific interesele financiare ale Uniunii.
55. Instanței de trimitere îi revine sarcina de a estima, din perspectiva informațiilor precise de care dispune, care este numărul cauzelor afectate de decizia Curții Constituționale. Potrivit datelor obținute de Comisie, între 2003 și 2018 Înalta Curte a judecat 240 de cauze în cadrul completurilor de trei judecători vizate de decizia Curții Constituționale. Dintre aceste cauze, 170 (și anume 70,83 % din total) vizau infracțiuni de corupție sau alte infracțiuni asimilate acestora.
56. Desigur, Curtea Constituțională a limitat efectele deciziei sale la procedurile care nu au devenit definitive, și anume la cele în care este deschisă calea de atac a apelului.

Decizia nu afectează procedurile finalizate prin hotărâri care au dobândit autoritate de lucru judecat.

57. Cu toate acestea, fiind vorba, probabil, de cauze relativ importante și având în vedere calitatea pe care o au inculpații, introducerea unui apel pare foarte plauzibilă în caz de condamnare. Astfel, în funcție de durata medie a unei proceduri de apel în acest tip de cauze, o parte mai mult sau mai puțin importantă, dar deloc neglijabilă, din această serie de hotărâri ar putea fi vizate în mod direct de decizia Curții Constituționale din 3 iulie 2019, ceea ce ar avea ca efect desființarea hotărârilor pronunțate în primă instanță și reluarea de la început a procedurii. De exemplu, în situația în care cauzele nesoluționate prin hotărâri definitive sunt cele din perioada 2016-2018 (luând în considerare o durată medie de soluționare a apelurilor de trei ani), numărul cauzelor în care hotărârea ar putea fi desființată și procedura reluată ar fi de 57. În ceea ce privește perioada 2015-2018 (luând în considerare o durată medie de soluționare a apelurilor de patru ani), ar fi vizate până la 74 de cauze²⁸.
58. Nu trebuie să se relativizeze impactul deciziei Curții Constituționale din 3 iulie 2019 pe baza aprecierii că decizia în cauză nu vizează decât o categorie limitată de persoane sau că numai o parte dintre aceste cauze ar afecta interesele financiare ale Uniunii. Astfel, nulitatea hotărârilor pronunțate în primă instanță va afecta *toate* dosarele cu inculpați din această categorie de persoane, ce au drept obiect fapte de corupție care afectează interesele financiare ale Uniunii și în cazul cărora este în curs judecarea apelului. În cadrul categoriei relevante, efectele ar putea fi, așadar, sistemice.
59. În cazul în care numărul cauzelor potențial vizate ar fi considerabil, instanța de trimitere ar trebui, de asemenea, să evalueze riscul ca între timp să intervină prescripția în aceste cauze, ceea ce ar putea conduce la o impunitate de natură sistemică. Din nou, numai instanța de trimitere deține această informație. Comisia va oferi în continuare câteva elemente de apreciere.

---

²⁸ Potrivit informațiilor obținute de Comisie, numărul cauzelor care privesc infracțiuni de corupție sau infracțiuni asimilate acestora judecate în primă instanță de completurile de trei judecători din cadrul Înaltei Curți a fost de 17 în 2015, de 15 în 2016, de 24 în 2017 și de 18 în 2018 (dintr-un total de 170 de cauze între 2003 și 2018).

60. În primul rând, regimul prescripției (cu întreruperile sale) prevăzut la articolele 154 și 155 din Codul penal al României (al căror text este reprodus la punctele 35 și 36 de mai sus) pare, în sine, realist și flexibil. După fiecare etapă procedurală începe să curgă o nouă perioadă de prescripție. Cu întreruperi, durata totală a prescripției poate conduce la dublarea perioadei [articolul 155 alineatul (4)]. Astfel, dacă infracțiunile în cauză pot conduce la aplicarea unei pedepse cu închisoarea de la 1 la 5 ani, durata totală a procedurii ar putea atinge 10 ani. Pentru categoria superioară (infracțiuni pasibile de pedeapsa închisorii de la 5 la 10 ani), durata totală maximă ar fi de 16 ani, și așa mai departe.
61. Prin urmare, riscul potențial de impunitate nu ar fi cauzat de dispozițiile privind prescripția, ci de consecințele deciziei Curții Constituționale din 3 iulie 2019.
62. În acest cadru, Comisia constată o a doua diferență față de împrejurările din cauza C-357/19. Pentru aceasta din urmă, nu trebuia să se rejudece decât apelul în numărul limitat de cazuri în care termenul prevăzut pentru introducerea contestațiilor în anulare era încă deschis. Cât despre decizia Curții Constituționale din 3 iulie 2019, aceasta impune, în schimb, reluarea procedurii încă de la judecata în primă instanță. De asemenea, trebuie să se țină seama de faptul că, în dreptul român, prescripția răspunderii penale continuă să curgă până la condamnarea definitivă. Din acest motiv, este necesar să se evalueze riscul prescripției din perspectiva reluării unei noi proceduri complete de judecată în primă instanță, care va fi urmată de o nouă judecată în apel, în condițiile în care este posibil ca prima judecată în apel să fi ajuns deja într-o fază foarte avansată.
63. Dacă litigiul principal din prezenta cauză, precum și cel din cauza C-811/19, în care a fost ridicată o întrebare preliminară similară, sunt reprezentative pentru cauzele la care se referă decizia Curții Constituționale, nu poate fi exclus un risc real de prescripție. Pe baza informațiilor oferite de instanța de trimitere, având în vedere limitele pedepsei cu închisoarea prevăzute pentru infracțiunea de trafic de influență, s-ar părea că termenul de prescripție aplicabil este de 8 ani. Acest termen, cu întreruperile permise pentru fiecare act de procedură, ar putea fi prelungit până la 16 ani (în speță, în principiu, până în 2029-2030, întrucât infracțiunea a fost săvârșită în perioada 2013-2014). Instanța de trimitere precizează că procedurile judiciare s-au derulat până în prezent pe o perioadă de aproximativ 4 ani, prezenta cauză aflându-

se deja în faza rejudecării apelului ca urmare a admiterii căii extraordinare de atac a contestației în anulare (a se vedea punctul 21 de mai sus). Dacă noua judecată, care ar urma să fie reluată în 2020 sau 2021, ar avea aceeași durată (de 4 ani, incluzând faza apelului), hotărârea definitivă ar putea interveni în 2024 sau 2025, prin urmare înaintea împlinirii termenului maxim de prescripție. Cu toate acestea, o eventuală prelungire a procedurii judiciare dincolo de această durată, fie la rejudecarea cauzei în primă instanță, fie la rejudecarea apelului (care se extinde și la chestiunile de fapt), ar putea conduce, și în prezenta cauză, la riscul prescrierii infracțiunii.

64. Trebuie luat în considerare, de asemenea, că litigiul principal privește un dosar de corupție având ca obiect un singur inculpat și o singură infracțiune (traficul de influență), ceea ce poate explica durata relativ mai scurtă a procedurii judiciare. Cu toate acestea, în dosare mai complexe, de exemplu în cele privind mai mulți inculpați și mai multe fapte de corupție (precum litigiul principal din cauza C-811/19), duratele diferitelor faze de judecată vor fi în principiu mai mari (în exemplul menționat, în jur de 4 ani numai pentru judecata în prima instanță și de cel puțin 3 ani pentru faza apelului), ceea ce dă naștere unui risc al intervenirii prescripției mult mai ridicat decât în speță. În sfârșit, constatăm că un astfel de risc al intervenirii prescripției răspunderii penale este și mai mare în dosarele în care judecarea apelului ajunsese deja într-o fază foarte avansată la momentul deciziei Curții Constituționale din 3 iulie 2019.
65. Astfel, sub rezerva verificărilor care trebuie efectuate de instanța de trimitere, Comisia nu poate exclude existența unui risc de impunitate sistemică, ce ar decurge din prescripția infracțiunilor care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii ca urmare a anulării unor condamnări penale pronunțate de un complet de 3 judecători din cadrul Înaltei Curți, potrivit deciziei Curții Constituționale din 3 iulie 2019.

În ceea ce privește respectarea articolului 47 din cartă

66. În continuare, trebuie să se analizeze dacă eventuala neaplicare de către instanța de trimitere a deciziei Curții Constituționale din 3 iulie 2019, prin care s-a urmărit asigurarea protecției efective a intereselor financiare ale Uniunii în conformitate cu articolul 325 alineatul (1) din TFUE, ar respecta drepturile fundamentale conferite

prin cartă (punctul 48 de mai sus și jurisprudența citată), care este aplicabilă întrucât procesele penale deschise în cazurile de corupție care aduc atingere intereselor menționate constituie o punere în aplicare a dreptului Uniunii în sensul articolului 51 alineatul (1) din cartă²⁹. Într-adevăr, dreptul Uniunii nu impune unei instanțe să nu aplice o decizie a Curții Constituționale cu prețul unei încălcări a cartei. Acest lucru nu ar aduce atingere obligației generale a statului membru și a legiuitorului său de a stabili norme care să permită protecția efectivă a intereselor financiare ale Uniunii, asigurând în același timp protecția drepturilor fundamentale ale persoanelor acuzate³⁰.

67. Dreptul fundamental vizat de prezenta cauză ar fi cel consacrat la articolul 47 din cartă în componenta sa referitoare la dreptul la un proces în fața unei instanțe judecătorești „constituite în prealabil prin lege”. Această dispoziție este evocată de instanța de trimitere în cea de-a doua întrebare preliminară.
68. Potrivit articolului 52 alineatul (3) din cartă, înțelesul și întinderea drepturilor prevăzute în cartă ce corespund unor drepturi garantate prin Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (denumită în continuare „CEDO”) trebuie să fie aceleași ca și cele prevăzute de convenția menționată. După cum reiese din explicațiile referitoare la articolul 47 din cartă, care, în conformitate cu articolul 6 alineatul (1) al treilea paragraf din TUE și cu articolul 52 alineatul (7) din cartă, trebuie luate în considerare în vederea interpretării acesteia, primul și al doilea paragraf de la articolul 47 corespund cu articolul 6 alineatul (1) și articolul 13 din CEDO³¹.
69. Conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, „o instanță judecătorească care nu a fost instituită în conformitate cu voința legiuitorului ar fi automat lipsită de legitimitatea necesară într-o societate democratică pentru a soluționa dispute juridice”³². Tot potrivit acestei jurisprudențe, termenul de „lege”, în sensul articolului 6 alineatul (1) din CEDO, nu include, așadar, numai legislația

---

²⁹ Hotărârea Kolev, menționată anterior, punctul 33; hotărârea Dzivev, menționată anterior, punctul 33.

³⁰ Hotărârea Kolev, menționată anterior, punctul 31.

³¹ Hotărârea din 30 iunie 2016, Toma și Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci, C-205/15, EU:C:2016:499, punctul 40, precum și jurisprudența citată.

³² Lavents împotriva Letoniei, nr. 58442/00, 28 noiembrie 2002, punctul 114.

referitoare la constituirea și competența organelor judiciare, ci și „orice altă dispoziție din dreptul intern a cărei nerespectare conduce la nelegalitatea participării unuia sau mai multor judecători la examinarea cauzei”³³. Expresia „instituită de lege” cuprinde, așadar, temeiul juridic al înseși existenței „instanței”³⁴. În plus, sensul cuvântului „instituită” de la articolul 6 alineatul (1) prima teză din CEDO include, prin însăși natura sa, procesul de numire a judecătorilor prevăzut de sistemul judiciar național, care, în conformitate cu principiul preeminenței dreptului, trebuie să se desfășoare cu respectarea normelor aplicabile ale dreptului național în vigoare în perioada analizată³⁵.

70. În același timp, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a considerat că, „având în vedere principiul general potrivit căruia sarcina de a interpreta legislația internă le revine în primul rând instanțelor naționale înseși, Curtea apreciază că nu trebuie să pună în discuție opiniile acestora decât în cazurile de încălcare flagrantă a acestei legislații”³⁶. Potrivit jurisprudenței sale, încălcările „flagrante” ale dreptului național sunt „încălcările normelor naționale aplicabile în materie de constituire a instanțelor care au un caracter fundamental și sunt elemente esențiale ale instituirii și funcționării sistemului judiciar”. Noțiunea de încălcare „flagrantă” a dreptului intern „depinde, așadar, de natura și de gravitatea presupusei încălcări”. În plus, „Curtea va examina întrebarea dacă constituirea unei instanțe s-a întemeiat pe o încălcare «flagrantă» a dreptului intern, verificând dacă din situația de fapt din dosar reiese că încălcarea normelor interne în materia numirii magistraților a fost deliberată sau, cel puțin, a fost analizată cu nerespectarea vădită a dreptului național aplicabil”³⁷. În ultimul rând, Curtea Europeană a Drepturilor Omului amintește „rolul tot mai important al noțiunii de separare a puterii executive și a autorității judecătorești în jurisprudența sa”. Prin urmare, analiza „nu trebuie să se limiteze la aparențe, ci trebuie să examineze dacă o încălcare a normelor naționale aplicabile în materia numirii judecătorilor a condus la apariția unui risc real ca alte organe ale statului, în

³³ Gorguiladzé împotriva Georgiei, nr. 4313/04, 20 octombrie 2009, punctul 68; Pandjikidzé și alții împotriva Georgiei, nr. 30323/02, 27 octombrie 2009, punctul 104 și Guðmundur Andri Ástráðsson împotriva Islandei, cererea nr. 26374/18, 12 martie 2019, punctul 98.

³⁴ DMD Group, A.S. împotriva Slovaciei, nr. 19334/03, 5 octombrie 2010, punctul 59.

³⁵ Guðmundur Andri Ástráðsson împotriva Islandei, cererea nr. 26374/18, 12 martie 2019, punctul 98.

³⁶ Ibid., punctul 100.

³⁷ Ibid., punctul 102.

special executivul, să își fi exercitat competențele în mod nejustificat, ceea ce a adus atingere integrității procesului de numire într-o măsură neprevăzută de normele naționale în vigoare la data faptelor”³⁸.

71. Comisia consideră că jurisprudența pe care am rezumat-o la punctele 69 și 70 este aplicabilă, *mutatis mutandis*, într-o situație precum cea din cauza principală. În particular, în cadrul articolului 325 din TFUE, numai o încălcare flagrantă a dreptului național ar putea conduce la o încălcare a articolului 47 din cartă și ar putea împiedica instanța națională să înlăture aplicabilitatea deciziei Curții Constituționale din 3 iulie 2019 în cauzele privind protecția intereselor financiare ale Uniunii.
72. Este de competența instanței de trimitere să evalueze dacă lipsa de specializare a completurilor sale de trei judecători poate constitui o încălcare flagrantă a dreptului intern aplicabil și, în consecință, dacă neaplicarea deciziei Curții Constituționale din 3 iulie 2019 ar putea conduce la o încălcare a articolului 47 din cartă.
73. Comisia nu ar dori să se antepronunțe în cadrul acestei analize, dar elementele prezentate în continuare dau de înțeles că există îndoieli cu privire la prezența unei încălcări „flagrante” a dreptului național, având în vedere natura și gravitatea încălcării invocate.
74. În primul rând, nu reiese în mod vădit că articolul 29 alineatul (1) din Legea nr. 78/2000, astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 161/2003, care prevede că „[p]entru judecarea în primă instanța a infracțiunilor prevăzute în prezenta lege, se constituie complete specializate”, poate fi considerat ca fiind o dispoziție fundamentală și un element esențial al instituirii și funcționării sistemului judiciar. Chiar dacă această dispoziție ar fi fundamentală, nu este evident că acest caracter s-ar menține și în ceea ce privește compunerea completurilor Înaltei Curți, având în vedere îndoielile, menționate mai jos, legate de aplicabilitatea sa în cazul acestei instanțe și faptul că celelalte dispoziții referitoare la numirea magistraților și la funcționarea și compunerea completurilor Înaltei Curți par să fi fost respectate în speță.

---

³⁸ Ibid., punctul 103.

75. În al doilea rând, fără a dori să pună la îndoială interpretarea aleasă de Curtea Constituțională, înainte de decizia din 3 iulie 2019 puteau exista unele îndoieli rezonabile în ceea ce privește interpretarea aplicabilității acestei dispoziții în cazul Înaltei Curți, întrucât dispozițiile principale referitoare la organizarea acestei instanțe sunt înscrise în alte legi, dosarele având drept obiect fapte de corupție reprezintă marea majoritate (70,83 %) a cauzelor soluționate de acest complet de judecată, iar aceiași judecători din cadrul Înaltei Curți fac parte, în ceea ce privește dosarele de corupție, din completurile de cinci judecători competente pentru judecata în apel, care cuprinde o evaluare a faptelor și pentru care legea nu impune nicio specializare în materie. Astfel, aplicabilitatea acestei dispoziții în cazul completurilor de trei judecători din cadrul Înaltei Curți nu era tocmai evidentă înainte de decizia Curții Constituționale din 3 iulie 2019, ceea ce ar putea pune în sub semnul întrebării caracterul flagrant al încălcării.
76. În al treilea rând, examinarea deciziei Curții Constituționale din 3 iulie 2019 nu a permis Comisiei să identifice niciun element care să indice că încălcarea dispoziției referitoare la specializarea în materia infracțiunilor de corupție a fost deliberată sau, în orice caz, că ar trebui considerată ca nerespectând în mod vădit dreptul național aplicabil. Optarea pentru această variantă de organizare a Înaltei Curți s-a bazat pe o interpretare posibilă a legislației naționale, chiar dacă se știe, după decizia Curții Constituționale, că nu aceasta era corectă.
77. În al patrulea rând, în ceea ce privește separarea puterii executive și a autorității judecătorești, încălcarea normelor naționale aplicabile în materie de specializare a judecătorilor nu a condus în speță la apariția niciunui risc ca alte organe ale statului, în special executivul, să își fi exercitat competențele într-un mod nejustificat care ar fi putut aduce atingere integrității Înaltei Curți într-o măsură care să nu fi fost prevăzută de normele naționale în vigoare la data faptelor. Într-adevăr, această încălcare era consecința unei interpretări și a unei decizii de organizare autonome care aparțin Înaltei Curți.
78. În ultimul rând, Comisia ar dori să sublinieze faptul că această decizie a fost pronunțată de Curtea Constituțională cu cinci voturi pentru și patru împotrivă. În plus, inclusiv Curtea Constituțională a considerat că, odată cu Hotărârea Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație din 23 ianuarie 2019, nu s-a mai înregistrat

nicio încălcare a Constituției în această privință, neexistând astfel nicio consecință pentru hotărârile pronunțate de completurile de trei judecători după această dată. În această hotărâre, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație a declarat că toate completurile sale de trei judecători au fost și continuă să funcționeze ca instanțe specializate în conformitate cu articolul 29 alineatul (1) din Legea nr. 78/2000, modificată prin Legea nr. 161/2003 (a se vedea punctul 20 de mai sus). Or, dacă patru membri ai Curții Constituționale consideră că nu s-a încălcat Constituția și dacă, pentru majoritatea acestor membri, faptul că aceste completuri sunt desemnate într-un mod pur formal drept instanțe specializate este suficient pentru respectarea acestei dispoziții în viitor, nu este ușor ca nelegalitatea constatată să fie calificată drept încălcare *flagrantă* a unei dispoziții fundamentale referitoare la organizarea sistemului judiciar.

79. Înainte de a-și încheia analiza cu privire la această primă întrebare, Comisia ar dori să sublinieze, astfel cum a procedat în cadrul cauzei C-357/19, că decizia din 3 iulie 2019, în încercarea de a nu aduce atingere principiului autorității de lucru judecat și de a respecta caracterul pur prospectiv al deciziilor Curții Constituționale în conformitate cu articolul 147 alineatul (4) din Constituția României, nu afectează procedurile încheiate prin pronunțarea unei hotărâri judecătorești definitive.
80. În afara cadrului strict al problemelor ridicate de cauza principală, Comisia ține să sublinieze că o eventuală redeschidere generalizată a procedurilor finalizate prin hotărâre judecătorească definitivă, care a fost discutată în România, ar putea pune încă și mai multe probleme din perspectiva articolului 325 alineatul (1) din TFUE. Într-adevăr, o astfel de redeschidere ar putea să privească toate apelurile soluționate de completurile de trei judecători din 2003 până în 2019. Acest lucru ar putea conduce la un risc și mai ridicat de prescripție într-un număr și mai mare de infracțiuni care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii.
81. Pe baza considerațiilor de mai sus, Comisia propune următorul răspuns la prima întrebare preliminară:

„În împrejurări de drept și de fapt precum cele din cauza principală, articolul 325 alineatul (1) din TFUE nu se opune unei decizii a Curții Constituționale care se pronunță cu privire la legalitatea compunerii completurilor de trei judecători din

cadrul Înaltei Curți, având în vedere principiul specializării judecătorilor, și prin care se impune unei instanțe de judecată să trimită cauze aflate în calea de atac a apelului spre rejudecare în primul ciclu procesual la aceeași instanță, decât în măsura în care această trimitere creează un risc de impunitate sistemică pentru cauzele privind activități ce aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii repartizate acestui complet de judecată. De asemenea, dat fiind că obligația de a asigura o protecție eficientă a intereselor financiare ale Uniunii nu scutește instanțele naționale de necesitatea de a respecta drepturile fundamentale garantate de cartă și principiile generale ale dreptului Uniunii, aplicarea deciziei Curții Constituționale nu ar putea fi înlăturată decât în măsura în care acest lucru este posibil fără a încălca articolul 47 din cartă.

Este de competența instanței de trimitere să stabilească dacă există o impunitate sistemică în ceea ce privește cauzele privind protecția intereselor financiare ale Uniunii, în funcție de probabilitatea unei prescripții, în cazul în care aceste cauze ar trebui să fie trimise spre rejudecare, precum și să examineze problema unei eventuale încălcări a articolului 47 din cartă, în ceea ce privește natura și gravitatea încălcării dispoziției naționale în discuție.”

4.2. A doua întrebare preliminară

82. Cea de-a doua întrebare preliminară abordează decizia Curții Constituționale referitoare la completurile de trei judecători din cadrul Înaltei Curți din perspectiva respectării independenței jurisdicționale. Comisia consideră că este util să reformuleze întrebarea după cum urmează: Cerința privind independența, consacrată la articolul 19 alineatul (1) din TUE, interpretat din perspectiva articolului 47 din cartă și a articolului 2 din TUE, se opune obligației unei instanțe naționale, în împrejurări precum cele din acțiunea principală, în temeiul dreptului național, de a respecta o decizie a curții constituționale a statului membru al instanței naționale atunci când această decizie a fost pronunțată la încheierea unei proceduri care a fost inițiată nu de una dintre părțile la procedura în fața instanței menționate, ci de un organ al statului membru în cauză?

83. Cea de-a doua întrebare preliminară ar putea deveni superfluă dacă, în urma analizelor pe care instanța națională trebuie să le efectueze în conformitate cu răspunsul propus la prima întrebare preliminară, aceasta concluzionează că articolul 325 din TFUE se opune aplicabilității deciziei Curții Constituționale din 3 iulie 2019 și că neaplicarea deciziei nu ar contraveni articolului 47 din cartă. În consecință, considerațiile expuse în continuare nu aduc atingere răspunsului propus în secțiunea anterioară.
84. Articolul 19 alineatul (1) din TUE, interpretat în lumina articolului 47 din cartă și a articolului 2 din TUE, este relevant în acțiunea principală, deoarece, în această procedură, instanței de trimitere i se solicită să interpreteze și să aplice articolul 325 din TFUE, din moment ce, după cum s-a explicat deja, infracțiunea care face obiectul procedurii penale a adus atingere intereselor financiare ale Uniunii.
85. Potrivit aprecierii instanței de trimitere, Curtea Constituțională este un organ exterior puterii judiciare, iar faptul că deciziile Curții Constituționale sunt obligatorii pentru instanța de trimitere aduce atingere propriei independențe a acesteia din urmă în calitate de instanță. Instanța de trimitere precizează că Curtea Constituțională „nu este cuprinsă în sistemul instanțelor de judecată și nu are atribuții de judecată” (punctul 68 din decizia de trimitere).
86. Pentru o instanță precum Înalta Curte, obligativitatea deciziilor unei curți constituționale nu îi afectează, în sine, independența jurisdicțională, cu condiția ca, la rândul său, curtea constituțională să fi fost înființată și să funcționeze în conformitate cu cerințele articolului 47 din cartă, și anume ca „[o] instanță [ă] [judecătorească] independent[ă] și imparțial[ă], constituită în prealabil prin lege”.
87. Articolele 142-147 din Constituția României instituie Curtea Constituțională drept organ cu caracter jurisdicțional având drept obiectiv specific asigurarea respectării Constituției. Ca și în alte sisteme juridice, este vorba de instituția judiciară specializată care se asigură că dreptul constituțional este respectat de diferitele puteri ale statului.
88. Instanța de trimitere nu menționează nicio împrejurare din care ar rezulta că cerințele independenței și imparțialității nu sunt îndeplinite de Curtea Constituțională. În particular, modul de desemnare a membrilor, durata mandatului

lor și garanțiile de independență par să îndeplinească cerințele care decurg din articolul 19 alineatul (1) din TUE, interpretat din perspectiva articolului 47 din cartă și a articolului 2 din TUE. În conformitate cu articolul 142 din Constituție, trei dintre cei nouă membri ai săi sunt numiți de Camera Deputaților, trei de Senat și trei de Președintele României. Aceștia sunt numiți pentru un mandat de nouă ani, care nu poate fi reînnoit. Judecătorii Curții Constituționale îl aleg, prin vot secret, pe președintele acesteia, pentru o perioadă de 3 ani. Potrivit articolului 143, judecătorii Curții Constituționale trebuie să aibă pregătire juridică superioară, înaltă competență profesională și o vechime de cel puțin 18 ani în activitatea juridică sau în învățământul juridic superior. Articolul 144 stabilește incompatibilități stricte menite să garanteze independența Curții Constituționale, prevăzută în termeni foarte clari la articolul 145.

89. Trimiterea preliminară nu cuprinde nicio informație care să sugereze că, în general sau în ceea ce privește cazul concret al deciziei din 3 iulie 2019 privind completurile de trei judecători din cadrul instanței supreme, Curtea Constituțională nu ar fi acționat ca o instanță independentă și imparțială, constituită în prealabil prin lege, astfel cum se prevede în dispozițiile citate din Constituție, sau că membrii săi nu ar fi respectat imparțialitatea subiectivă și obiectivă impusă de articolul 47 din cartă.
90. Comisia ar dori să amintească faptul că, în plus, Curtea Constituțională a acționat în limitele competențelor sale și, în special, ale atribuției care îi este conferită prin articolul 146 litera e) din Constituția României, potrivit căruia aceasta „soluționează conflictele juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice, la cererea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a primului-ministru sau a președintelui Consiliului Superior al Magistraturii”. Comisia observă că punctele 94-114 din decizia Curții Constituționale sunt consacrate chestiunii admisibilității cererii președintelui Camerei Deputaților și, în special, răspunsului la întrebarea dacă respectiva cauză privește un „conflict juridic de natură constituțională”. Curtea Constituțională a concluzionat că cererea este admisibilă, dar nu a luat această decizie decât în urma unui raționament detaliat, apreciind că respectivul conflict are un veritabil caracter constituțional și că nu există alte mecanisme care să permită soluționarea acestuia.

91. De altfel, trebuie remarcat că singurul efect pe care Curtea Constituțională l-a dat deciziei sale este unul prospectiv, fără a-l aplica situațiilor juridice consolidate, în conformitate cu limitele stabilite la articolul 147 alineatul (4) din Constituția României.
92. Pe baza acestor observații, Comisia propune să se răspundă la a doua întrebare preliminară după cum urmează: Fără a aduce atingere primei întrebări preliminare, cerința de independență, consacrată la articolul 19 alineatul (1) din TUE, interpretat din perspectiva articolului 47 din cartă și a articolului 2 din TUE, nu se opune ca o instanță națională, în împrejurări precum cele din acțiunea principală, să fie obligată, în temeiul dreptului național, să respecte o decizie a curții constituționale a statului membru al instanței naționale, atunci când această decizie a fost pronunțată în urma unei proceduri care a fost inițiată nu de una dintre părțile la acțiunea aflată pe rolul instanței menționate, ci de un organ al statului membru în cauză.

4.3. A treia întrebare preliminară

93. Prin cea de-a treia întrebare preliminară, instanța de trimitere dorește să afle dacă supremația dreptului Uniunii trebuie interpretată în sensul că îi permite unei instanțe naționale să lase neaplicată o decizie cu forță juridică obligatorie în dreptul național, pronunțată de instanța de contencios constituțional în urma unei sesizări vizând un conflict constituțional.
94. Răspunsul la cea de-a treia întrebare preliminară decurge în mod clar din jurisprudența constantă a Curții, potrivit căreia, în temeiul principiului supremației dreptului Uniunii, care reprezintă o caracteristică esențială a ordinii juridice a Uniunii, invocarea de către un stat membru a unor dispoziții de drept național, fie ele de natură constituțională, nu poate afecta efectul dreptului Uniunii pe teritoriul acestui stat³⁹.
95. De asemenea, reiese dintr-o jurisprudență constantă că orice instanță națională, ca autoritate a unui stat membru, fiind sesizată în cadrul competenței sale, are obligația,

---

³⁹ A se vedea, *ex multis*, hotărârea în cauza Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, punctul 59 și hotărârea în cauza Winner Wetten, C-409/06, EU:C:2010:503, punctul 61.

conform principiului cooperării loiale, de a aplica integral dreptul Uniunii direct aplicabil și de a proteja drepturile pe care acesta le conferă particularilor, prin neaplicarea oricărei dispoziții eventual contrare a legislației naționale, indiferent dacă aceasta este anterioară sau ulterioară normei din dreptul Uniunii⁴⁰.

5. CONCLUZII

96. Având în vedere toate considerațiile de mai sus, Comisia are onoarea de a propune Curții să răspundă la întrebările preliminare după cum urmează:

„1. În împrejurări de drept și de fapt precum cele din cauza principală, articolul 325 alineatul (1) din TFUE nu se opune unei decizii a Curții Constituționale care se pronunță cu privire la legalitatea compunerii completurilor de trei judecători din cadrul Înaltei Curți, având în vedere principiul specializării judecătorilor, și prin care se impune unei instanțe de judecată să trimită cauze aflate în calea de atac a apelului spre rejudecare în primul ciclu procesual la aceeași instanță, decât în măsura în care această trimitere creează un risc de impunitate sistemică pentru cauzele privind activități ce aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii repartizate acestui complet de judecată. De asemenea, dat fiind că obligația de a asigura o protecție eficientă a intereselor financiare ale Uniunii nu scutește instanțele naționale de necesitatea de a respecta drepturile fundamentale garantate de cartă și principiile generale ale dreptului Uniunii, aplicarea deciziei Curții Constituționale nu ar putea fi înlăturată decât în măsura în care acest lucru este posibil fără a încălca articolul 47 din cartă.

Este de competența instanței de trimitere să stabilească dacă există o impunitate sistemică în ceea ce privește cauzele privind protecția intereselor financiare ale Uniunii, în funcție de probabilitatea unei prescripții, în cazul în care aceste cauze ar trebui să fie trimise spre rejudecare, precum și să examineze problema unei eventuale încălcări a articolului 47 din cartă, în ceea ce privește natura și gravitatea încălcării dispoziției naționale în discuție.

2. Fără a aduce atingere primei întrebări preliminare, cerința de independență, consacrată la articolul 19 alineatul (1) din TUE, interpretat din perspectiva articolului 47 din cartă și a articolului 2 din TUE, nu se opune ca o instanță națională, în împrejurări precum cele din acțiunea principală, să fie obligată, în temeiul dreptului național, să respecte o decizie a curții constituționale a statului membru al instanței naționale, atunci când această decizie a fost pronunțată în urma unei proceduri care a fost inițiată nu de una dintre părțile la acțiunea aflată pe rolul instanței menționate, ci de un organ al statului membru în cauză.

⁴⁰ Hotărârea Winner Wetten, C-409/06, EU:C:2010:503, punctul 55.

3. Orice instanță națională, ca autoritate a unui stat membru, fiind sesizată în cadrul competenței sale, are obligația, conform principiului cooperării loiale, de a aplica integral dreptul Uniunii direct aplicabil și de a proteja drepturile pe care acesta le conferă particularilor, prin neaplicarea oricărei dispoziții eventual contrare a legislației naționale, indiferent dacă aceasta este anterioară sau ulterioară normei din dreptul Uniunii.”

Hannes KRÄMER

Martin WASMEIER

Julio BAQUERO CRUZ

Ion ROGALSKI

Agenți ai Comisiei